

Μεγάλη Λέσχη, Καβάλα &
Δημοτικό Ωδείο, Δράμα
11-13 Νοεμβρίου 2022

«100 χρόνια μετά:
οι πρόσφυγες του 1922
& η δημιουργία της νέας
Ανατολικής Μακεδονίας»

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ

ΚΑΒΑΛΑ
Μεγάλη Λέσχη
Κύπρου 12-14

ΔΡΑΜΑ
Δημοτικό Ωδείο Δράμας
Πολιτιστικός Οργανισμός -
Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας
Βεργίνας 218Α

Παρασκευή 11 Νοεμβρίου 2022

KABALA [Μεγάλη Λέσχη]

16:30-17:00 Χαιρετισμοί – Έναρξη

17:00-18:45 Η ανταλλαγή: νομικές, πολιτικές, ηθικές διαστάσεις
προεδρία: Κυριάκος Λυκουρίνος

Μανόλης Κούμας, Ανταλλαγές και μετακινήσεις πληθυσμών, 1912-1924: μια συγκριτική προσέγγιση

Άγγελος Συρίγος – Ευάνθης Χατζηβασιλείου, Νομικές διαστάσεις και το ζήτημα της υποχρεωτικότητας στη Σύμβαση Ανταλλαγής του 1923

Στράτος Δορδανάς, Η δημόσια συζήτηση για τη Σύμβαση «περί ανταλλαγής των ελληνικών και τουρκικών πληθυσμών» του 1923

Ιάκωβος Μιχαηλίδης, Πρόσφυγες εν ροή: Όψεις της ανταλλαγής των ελληνοτουρκικών πληθυσμών με βάση τη Σύμβαση της Λωζάννης

Ισμήνη Κριάρη, Όψεις της αγροτικής αποκατάστασης των προσφύγων

19:00-20:30 Καβάλα: Εγκατάσταση και πνευματικές εκβολές
προεδρία: Γεωργία Μπακάλη

Σαφώ Αγγελούδη-Ζαρκάδα, Η στεγαστική αποκατάσταση των προσφύγων στην Καβάλα. Ένα δύσκολο εγχείρημα μεγάλης διάρκειας

Κυριάκος Λυκουρίνος, Πτυχές της αγροτικής αποκατάστασης των προσφύγων στον νομό Καβάλας, 1922-1930

Ευριπίδης Γαραντούδης, Η άφιξη και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων ως θεματική ύλη στη λογοτεχνική παράδοση της Καβάλας

Μιχάλης Λυχούνας, Με τον πολιτισμό στο σεντούκι και την καρδιά. Προβλήματα διαχείρισης του υλικού πολιτισμού των προσφύγων έναν αιώνα μετά

Σάββατο πρωί
12 Νοεμβρίου 2022

KABALA [Μεγάλη Λέσχη]

10:00-11:30 Η νέα Ανατολική Μακεδονία: υποδομές και προοπτικές
προεδρία: Ισμήνη Κριάρη

Λίλα Θεοδωρίδου, Τα μεγάλα εξυγιαντικά έργα Σερρών - Δράμας ως τεχνικό επίτευγμα. Επιχειρησιακή οργάνωση και μηχανικοί

Νίκος Μισολίδης – Κυριάκος Χατζηκυριακίδης, Το πρότυπο εκπαιδευτικό πρόγραμμα αγροτικής αποκατάστασης των προσφύγων στην Ανατολική Μακεδονία από το Ίδρυμα Περιθάλψεως Προσφύγων Εγγύς Ανατολής (Near East Relief), 1929-1939

Στέλιος Ιωαννίδης, Το γαιοκτησιακό ζήτημα στη Μακεδονία 1923-1940. Η περίπτωση του νομού Δράμας

Γιάννης Γκλαβίνας, Διεκδικώντας την ίδια γη: διενέξεις προσφύγων και γηγενών για την κυριότητα αγροτικών εκτάσεων στην περιοχή της Δράμας την περίοδο του Μεσοπολέμου

12:00-13:30 Πολιτική εκπροσώπηση I
προεδρία: Δήμητρα Πατρωνίδου

Νίκος Καραγιαννακίδης, Ανθρωπογεωγραφία, συνέχειες και τομές στην πολιτική εκπροσώπηση στον νομό και στον Δήμο Καβάλας, 1923-1936

Κώστας Ελευθερίου, Η «κόκκινη δημαρχία» του Μήτσου Παρτσαλίδη στην Καβάλα: όψεις αριστερής τοπικής πολιτικής εκπροσώπησης

Τάσος Χατζηναστασίου, Πρόσφυγες από τον δυτικό Πόντο στην Καβάλα και τη Δράμα: από τον βενιζελισμό του '20 και του '30 στη φιλοβασιλική παράταξη τη δεκαετία του '40

Σάββατο *απόγευμα*
12 Νοεμβρίου 2022

ΔΡΑΜΑ [Δημοτικό Ωδείο]

19:00-20:30 Δράμα: εγκατάσταση των προσφύγων

προεδρία: Ευριπίδης Γαραντούδης

Δήμητρα Πατρωνίδου, Το οικιστικό πρόγραμμα για τους πρόσφυγες στην πόλη της Δράμας: μια πρώτη προσέγγιση μέσα από το αρχείο της Κτηματικής Υπηρεσίας

Γεωργία Μπακάλη, Οι νέες αγροτικές κοινότητες του νομού Δράμας. Αντιφάσεις και ανισότητες της προσφυγικής αποκατάστασης

Βασίλειος Ριτζαλέος, Οι «προσωρινώς διαμένοντες» Αρμένιοι πρόσφυγες στη Δράμα, 1922-1925

Δημήτρης Σφακιανάκης, Απορφανισμένες προσφυγικές οικογένειες στη Δράμα του Μεσοπολέμου: οι απόκληρες της προσφυγικής αποκατάστασης

Κυριακή 13 Νοεμβρίου 2022

ΔΡΑΜΑ [Δημοτικό Ωδείο]

10:00-11:30 Πολιτική εκπροσώπηση II
προεδρία: Ευάνθης Χατζηβασιλείου

Γεωργία Βλαχοδήμου, Εθνικές εκλογές στην περιοχή της Δράμας 1923-1936

Νίκος Γεωργιάδης, Ο εκ Πόντου βενιζελικός βουλευτής Δράμας Λάζαρος Θεοδωρίδης (1885-1950): η ζωή και η πολιτική δράση του

Δήμητρα Χατζηδημητρίου, Το έργο του Λάμπρου Λαμπριανίδη ως μέλους της 7ης Υποεπιτροπής της Μικτής Επιτροπής Ανταλλαγής (1923)

12:00-13:30 Μνήμη και εμπειρία της ανταλλαγής
προεδρία: Μιχάλης Λυχούνας

Ahmet Cullu, Ibrahim Pashazade Huseyin Husnu: His life in Kavala until 1912 and his revisit to Kavala as the head of the Turkish Population Exchange Commission of Drama & Kavala

Αϊντίν Χατζή Βελή, Η μουσουλμανική κοινότητα Καβάλας και η μετακίνησή της στην Τουρκία κατά την ανταλλαγή πληθυσμών σύμφωνα με τουρκικές πηγές

Ευαγγελία Μπαλά, Η ποίηση των τουρκόφωνων Ανταλλαξίμων

Άγγελος Παληκίδης, Η Ανταλλαγή Πληθυσμών στην ιστοριογραφία και τη μνήμη στην Ελλάδα και την Τουρκία

13:15-14:45 Λήξη συνεδρίου

Χριστόδουλος Μамσάκος, δήμαρχος Δράμας

Θεόδωρος Μουριάδης, δήμαρχος Καβάλας

Ευάνθης Χατζηβασιλείου, καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών / γενικός γραμματέας Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ: Σαφφώ Αγγελούδη-Ζαρκάδα [δρ. αρχιτέκτων-μηχανικός] ■ Γεωργία Βλαχοδήμου [διδάκτωρ Ιστορίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης] ■ Ευριπίδης Γαραντούδης [καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών] ■ Νίκος Γεωργιάδης [διδάκτωρ Ιστορίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης] ■ Γιάννης Γκλαβίνας [διδάκτωρ Ιστορίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης / αρχαιολόγος, Κεντρική Υπηρεσία Γενικών Αρχείων του Κράτους] ■ Ahmet Cullu [ερευνητής] ■ Στράτος Δορδανάς [επίκουρος καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης] ■ Κώστας Ελευθερίου [επίκουρος καθηγητής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης] ■ Λίλα Θεοδωρίδου [αρχιτέκτων / καθηγήτρια, Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος] ■ Στέλιος Ιωαννίδης [αξιωματικός Στρατού Ξηράς / βαλκανιολόγος / υποψήφιος διδάκτωρ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης] ■ Νίκος Καραγιαννακίδης [ιστορικός] ■ Μανόλης Κούμας [επίκουρος καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών] ■ Ισμήνη Κριάρη [μέλος Εκτελεστικής Επιτροπής, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων / τ. πρόεδρος, καθηγήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών] ■ Κυριάκος Λυκουρίνος [ιστορικός] ■ Μιχάλης Λυχούνας [προϊστάμενος Τμήματος Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων και Μουσείων, Εφορεία Αρχαιοτήτων Καβάλας] ■ Νίκος Μισολίδης [υπ. διδάκτωρ Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου] ■ Ιάκωβος Μιχαλίδης [καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης] ■ Γεωργία Μπακάλη [διδάκτωρ Ιστορίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης] ■ Ευαγγελία Μπαλά [διευθύντρια ερευνών, Τομέας Νεοελληνικών Ερευνών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών] ■ Άγγελος Παληκίδης [αναπληρωτής καθηγητής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης] ■ Δήμητρα Πατρωνίδου [μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας] ■ Βασίλειος Ριτζαλέος [μέλος Ε.Δι.Π., Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης] ■ Άγγελος Συρίγος [υφυπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων, αρμόδιος για θέματα Ανώτατης Εκπαίδευσης / αναπληρωτής καθηγητής, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών] ■ Δημήτρης Σφακιανάκης [φιλόλογος / ερευνητής] ■ Αϊντίν Χατζή-Βελή [επισκέπτης καθηγητής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας] ■ Τάσος Χατζηναστασίου [διδάκτωρ Ιστορίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης] ■ Ευάνθης Χατζηβασιλείου [καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών / γενικός γραμματέας, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία] ■ Δήμητρα Χατζηδημητρίου [ιστορικός] ■ Κυριάκος Χατζηκυριακίδης [επίκουρος καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης]